

Bibliotečka i izdavačka djelatnost za slijepe u Bosni i Hercegovini

Jasminka Đuliman

*

Sažetak:

Ovaj prilog donosi osnovne informacije o osnivanju i djelovanju specijalne biblioteke namijenjene slijepim i slabovidnim licima na sarajevskom regionu. Dat je presjek djelatnosti, organizacija i ostale aktivnosti ove biblioteke.

*

Sedamdesetih godina pokrenuta je inicijativa za osnivanje biblioteke za slijepe u BiH. Toj zamisli pogodovale su okolnosti pod kojima je došlo do decentralizacije Pozajmne biblioteke Saveza slijepih Jugoslavije / osnovane 1954. godine/ i raspodjele knjižnog fonda republičkim i pokrajinskim savezima slijepih shodno finansijskim ulaganjima. Nakon izvršenih priprema Biblioteka za slijepe osnovana je 1972. godine odlukom Republičkog odbora Saveza slijepih Bosne i Hercegovine u čijem sastavu je djelovala do 1989. godine. Od 1990. godine Biblioteka djeluje u okviru Kulturno-informativnog centra slijepih i slabovidnih, čiji je osnivač, također, Savez slijepih Bosne i Hercegovine. Skupština Republike Bosne i Hercegovine posebnim zakonom osnovala je 1995. godine Biblioteku za slijepa i slabovidna lica u Bosni i Hercegovini kao javnu ustanovu u oblasti kulture u državnoj svojini. U skladu sa Zakonom o biblioteci, Vlada je imenovala predsjednika i članove Upravnog odbora, direktora i Nadzorni odbor Biblioteke.

Biblioteka je jedinstvena ustanova ove vrste u Bosni i Hercegovini koja, osim prikupljanja, stručne obrade, čuvanja, obnavljanja i osiguranja korišćenja bibliotečke građe, izdaje, štampa i snima knjige, udžbenike, časopise i drugu bibliotečku građu u tehnikama za slijepa i slabovidna lica /Brajevo pismo, zvučna tehnika i uvećani tisak/. Obim i vrstu literature za izdavanje u pojedinim tehnikama utvrđuje Upravni odbor na prijedlog Stručnog savjeta uvažavajući potrebe i sugestije korisnika i vodeći računa o zastupljenosti književnih žanrova te autora svih bosansko-hercegovačkih naroda i autora svjetske književnosti.

Prije agresije na Bosnu i Hercegovinu Biblioteka je raspolagala namjenski adaptiranim poslovnim prostorom od oko 600 m² savremene opremljenim tonskim studijem za snimanje bibliotečke građe, 10.867 bibliotečkih jedinica koju je koristilo 2.000 korisnika i izdavala dva mjesečna časopisa: „Brajevu zajednicu” i „Zvučnu panoramu” u mjesečnom tiražu od 600 primjeraka. U toku rata uništeno je oko 7.000 bibliotečkih jedinica. Dio fonda uništen je na putu od Biblioteke do korisnika i obratno, dok se dio nalazio kod čitalaca širom Bosne i Hercegovine i u drugim republikama ex-Jugoslavije, u isturenim odjeljenjima Biblioteke u

Bosanskoj Gradiški, Zavodu za slijepu djecu, Srednjoj školi za slijepe u Sarajevu, Zavodu za slijepe „Budućnost” u Derventi te u Odmaralištu Saveza slijepih u Orebiću. Biblioteka je doživjela i dodatno stradnje: u toku rata u prostorije Biblioteke uselila se NTV „Hayat”. Oko oslobađanja ovog prostora vođena je dugotrajna rasprava na različitim nivoima, pa ni nakon dobrohotnog odstupanja Biblioteke od prostora u podrumu i dijela u prizemlja od oko 200 m² i prinudne deložacije bespravnog korisnika iz dijela prostora, korisnici i radnici Biblioteke uskraćeni su za korišćenje WC-a i magacinskog prostora sa ugrađenim plakarima.

Za vrijeme rata Biblioteka je nastavila kontinuiran rad i proizvodnju zvučnih knjiga i časopisa. U tom periodu do danas knjižni fond je uvećan za 421 naslov odnosno 1843 bibliotečke jedinice u zvučnoj tehnici i 11 naslova na Brajevom pismu.

Krajem 1995. godine Upravni odbor Biblioteke donio je odluku o Izdavanju časopisa „Svjetlo misli” u zvučnoj tehnici u oblasti kulture, nauke, umjetnosti, bibliotekarstva koji izlazi jednom mjesečno na dvije audio-kasete C-90.

Zahvaljujući donaciji Vlade Republike Austrije i Svjetske banke realizovana su tri projekta u ukupnom iznosu od 327.000 DEM. Ova sredstva utrošena su za renoviranje prostora, opremanje drugog tonskog studija najsavremenijom opremom za snimanje knjiga, udžbenika i druge bibliotečke građe, opremanje prve Brajeve štamparije u Bosni i Hercegovini, najsavremenije na prostoru bivše Jugoslavije, nabavci kompjutera, kancelarijskog namještaja i druge neophodne opreme, kombi vozila - bibliobusa za prevoz knjiga, neophodnog repromaterijala - kasete i Brajevog papira te izvršena edukacija radnika za rad na uređajima i programima za štampanje brajevog tiska i poznavanju Brajevog pisma.

U cilju približavanja knjige korisnicima u unutrašnjosti Bosne i Hercegovine u saradnji sa narodnim bibliotekama, kantonalnim ministarstvima kulture i udruženjima slijepih, Biblioteka je iskoristila svoju zakonsku mogućnost i otvorila isturena odjeljenja u Narodnoj i univerzitetskoj biblioteci u Tuzli, Narodnoj biblioteci u Bihaću, te u prostorijama udruženja slijepih u Travniku i Goraždu.

Na realizaciji programskih zadataka Biblioteke angažovano je 11 zaposlenih, što predstavlja samo dvije trećine od potrebnog broja radnika i manji broj spoljnih saradnika: spikera-čitača knjiga i časopisa.

Na realizaciji programskih zadataka Biblioteke angažovano je 11 zaposlenih, što predstavlja samo dvije trećine od potrebnog broja radnika i manji broj spoljnih saradnika: spikera-čitača knjiga i časopisa.

*